

Obiectivele educaționale / operaționale

Taxonomia obiectivelor educaționale

După tipul de comportament așteptat se cunosc trei tipuri de obiective educative:

Cognitive - centrate pe cunoaștere; vizează însușirea unor informații, elaborarea unor concepte, formarea unor priceperi, deprinderi și capacități intelectuale.

Afective - se referă la modelarea *atitudinilor*, dezvoltarea *intereselor*, cultivarea *sentimentelor*, formarea și întărirea *convingerilor*, *judexărilor de valoare* prin care se influențează comportamentele elevilor.

Psihomotorii - urmăresc elaborarea conduitelor motrice, a operațiilor manuale cum sunt mănuierea instrumentelor de laborator, efectuarea de activități practice etc.

Pentru domeniul cognitiv se cunoaște taxonomia lui **Bloom**, pentru domeniul afectiv - a lui **Krathwohl**, iar pentru domeniul psihomotori - a lui **Simpson**.

Operationalizarea obiectivelor educaționale

Constă în formularea *corectă și clară*, transpunerea în termeni de *operații, acțiuni, comportamente observabile și măsurabile*.

Au fost elaborate mai multe modele de operaționalizare a obiectivelor, cele mai cunoscute fiind ale lui *Mager* și a lui *Landsheere*.

Procedura lui Mager ia în atenție trei parametri pentru elaborarea unui obiectiv operațional:

- descrierea comportamentului final (a operațiilor efectuate de elevi în termeni de comportamente observabile);
- precizarea condițiilor prin care elevii vor proba că au ajuns la schimbarea descrisă de comportament (facilități și restricții);
- stabilirea nivelelor de performanță acceptabile (numărul minim de răspunsuri corecte și proporția de reușită);

Procedura de operaționalizare a lui Landsheere cuprinde cinci parametri pentru formularea unui obiectiv operațional, corespunzătoare celor cinci întrebări de mai jos:

- Cine va produce comportamentul dorit ?
- Ce comportament observabil va dovedi că obiectivul este atins ?
- Care va fi produsul acestui comportament (performanța) ?
- În ce condiții trebuie să aibă loc comportamentul ?
- În temeiul căror criterii ajungem la concluzia că produsul este satisfăcător ?

Exemplul 1:

1. Subiectul	1. Elevii
2. Comportamentul	2. să reprezinte
3. Performanța	3. diagrama florii de lalea
4. Condiții	4. identificând corect elementele florale
5. Criterii	5. cu utilizarea corectă a simbolului fiecărei piese florale.

Exemplul 2:

1. Subiectul	1. Elevii
2. Comportamentul	2. sa descrie
3. Performanta	3. structura radacinii de piciorul cocosului
4. Conditii	4.observând un preparat microscopic
5. Criterii	5. cu identificarea caracteristicilor fiecărei zone anatomice.

Cerinte pentru formularea obiectivelor operationale:

1. Orice obiectiv să se refere la *activitatea de învățare a elevilor* și nu la activitatea profesorului

Exemple incorecte:

- să familiarizez elevii cu
- să transmit cunoștințe despre
- să demonstrez elevilor

Exemple corecte:

- elevii să identifice
- elevii să aplice
- elevii să analizeze

2. Obiectivul să descrie *comportamente observabile la elevi*:

Exemple incorecte:

- elevii să învețe
- elevii să gândească
- elevii să asimileze

Exemple corecte:

- elevii să descrie
- elevii să generalizeze
- elevii să rezolve

3. Obiectivul să fie formulat în *termeni expliți care să vizeze o singură acțiune*

Exemple incorecte:

- elevii să înțeleagă și să reprezinte grafic
- elevii să învețe și să rezolve
- elevii să analizeze și să compare

Exemple corecte:

- elevii să deseneze
- elevii să rezolve
- elevii să analizeze

4. Obiectivele să fie variate, depășind nivelul simplei reproduceri de informații, să exprime capacitatea, abilitatea mentală activată și nu informația, ideea sau concluzia.

Exemple incorecte:

- elevii să spună că
- elevii să ajungă la concluzia că

Exemple corecte:

- elevii să analizeze
- elevii să interpreteze

5. Să se evite numărul exagerat de obiective pentru o lecție.

6. În cazul în care sarcinile de învățare vizează creativitatea, atitudinile sau convingerile elevilor, posibilitatea de operaționalizare se diminuează și se recomandă ca obiectivul să consistă mai mult într-o descriere a condițiilor în care urmează să se producă comportamentul, fără a mai specifica actul comportamental particular.

Verbele utilizabile pentru stabilirea obiectivelor operaționale ale lecției sunt redate în tabelele de mai jos selectate și modificate după D. Copilu, 2002.

Domeniul cognitiv

Capacitatea de format	Verbul	Complementul
Cunoașterea	a defini, a distinge, a identifica, a recunoaște, a aminti	terminologie, vocabular, proprietăți, fenomene, exemple, utilizări, reguli, modalități, procese, cauze relații, influențe, tipuri caracteristice, clase, diviziuni, clasificare, categorii, metode, tehnici, utilizări, principii, legi, părți componente, elemente principale, teorii, interrelații, structurări
Înțelegerea	a exprima prin propriile cuvinte, a ilustra, a reprezenta, a redefini = transpoziție (transformare)	Semnificații, exemple, definiții, reprezentări
	a interpreta, a reorganiza, a diferenția, a distinge, a stabili, a explica, a demonstra, a interpreta	Relații, caracterizări, metode, concluzii, teorii, abstractizări
	a aprecia, a estima, a prevedea, a determina, a stabili = extrapolarea	Consecințe, implicații, factori, efecte
aplicarea	a aplica, a generaliza, a stabili legături, a organiza, a utiliza, a clasifica	Principii, legi, efecte, procese, fenomene, teorii, situații
analiza	a distinge, a identifica, a clasifica, a recunoaște - analiza elementelor	Elemente, argumente, particularități, ipoteze
	a analiza, a compara, a distinge, a deduce	Relații, interrelații, teme, cauza, efecte, structura, organizare, aranjament
sinteza	a relația, a constitui, a transmite, a crea, a argumenta, a proiecta, a modifica, a specifica, a dezvolta, a combina, a organiza, a sintetiza, a clasifica, a deduce, a formula, a modifica	Structură, model, performanță, modalitate, soluție, fenomene, concepte, teorii, scheme, relații, generalizări, ipoteze, percepții, modalități
evaluarea	a argumenta, a considera, a compara, a evalua	Mijloace, utilitate, alternative, standarde, teorii, generalizări

Domeniul afectiv-emoțional

Capacitate de format	Verbul	Complementul
Percepția afectivă	a stimula, a solicita, a manifesta interes față de..., a exprima, a opta pentru, a accepta, a prefera, a respinge, a	o trebuință, un interes, o idee, o opinie, un plan, un concept, o lege, o atitudine

	participa afectiv, a admite importanța	
convingeri	a se convinge/a convinge pe alții, a verifica, a argumenta, a crede, a accepta, a dori să, a fi conștient de., a cauta și găsi argumente în susținerea., a critica argumentat, a se opune, a susține ca.	o idee, o opinie, un plan, un punct de vedere
trăiri afective	a exprima, a manifesta, a descrie, a participa la	Emoția, sentimentul, trăirea, semnificația,
atitudini, comportamente	a manifesta, a exprima, a susține, a respinge, a combate, a promova, a-și schimba atitudinea, a reflecta asupra, a-i face pe alții să se angajeze, a se adapta la, a acționa în spiritul...	combativitate, spirit critic, spirit civic

Domeniul psihomotor

Capacitatea de format	Verbul	Complementul
priceperi, deprinderi fizice simple	a folosi, a executa, a efectua, a aplica, a utiliza, a construi, asambla, a modela, a elabora, a proiecta, a organiza, a confecționa	aparate, instrumente de măsură, o tehnică, o schiță, un desen, planuri
deprinderi intelectuale simple și complexe	a recunoaște, a reproduce, a identifica apartenența la o clasă, a grupa (a clasifica) elementele după un criteriu, a stabili relații, a integra în sisteme mai complexe, a structura, a conceptualiza	elementele unei clase, categorii, a uni concept, o proprietate, concept, lege, principiu
aptitudini (abilități) practice	a manifesta, a demonstra capacitatea de a..., a elabora, a aplica, a demonstra abilități de...	analiză, sinteză, generalizare, schițe, diagrame, indicatori, elemente cunoscute

Cum se realizează derivarea competențelor?

Competențele fiind exprimate prin capacități adaptative complexe ale indivizilor la diferite situații contextuale, se pot forma într-un interval de timp mai lung, uneori, pe parcursul a două sau mai multe cicluri de instruire. Din acest motiv, competențele specifice, trebuie derivate și exprimate prin formulări care să poată fi evaluate pe parcursul lecțiilor desfășurate pe parcursul unui an de studiu. Cu alte cuvinte, competențele specifice, care devin vizibil exprimate la elevi după un parcurs școlar mai lung, pot fi transpuse în elemente concrete, posibil de cuantificat la fiecare lecție.

Sarcini de evaluare:

1. Formulați 15 obiective operaționale cu verbe de diferit tip.
2. Aplicați **procedura de operationalizare a lui Landsheere** (vezi pagina 1) la 5 dintre aceste obiective.
3. Raportați obiectivele formulate la cele 6 competențe specifice.
4. Explicați relația dintre obiectivele operaționale și competențe.